הִלְכוֹת פֶּסַח סִימָן תלז תלח

(י) * וּמְבַטְּלוֹ * בְּלִבּוֹ וְדַיּוֹ: ג [ה]הַמַּשְׁכִּיר בַּיִת לַחֲבֵרוֹ (יא) בְּחֶזְקַת בָּדוּק וְנִמְצָא שֶׁאֵינוֹ בָּדוּק, (יב) עַל הַשּׁוֹכֵר לִבְדֹּק וְאֵינוֹ מִקַּח טָעוּת, וַאֲפִלּוּ בְּמָקוֹם שֶׁבּוֹדְקִים בְּשָׂכָר, (יג) שֶׁהֲרֵי מְצָוָה הוּא עוֹשֶׂה. הַגָּהּ: (ו) [ו] (יד) * וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּצָרִיךְ לְהַחֲזִיר לוֹ שָׂכַר הַבְּדִיקָה, (טו) הוֹאִיל וְהִתְנָה בְּהַדְיָא שֶׁיִּהְיֶה בָּדוּק. (המגיד פרק ב' ס״ק ט) ומשמע לעיל סימן י״ד (ס״ק ד)): ד (טז) [ז]בַּיִת (ו) (יז) שֶׁהֶחֱזַק שֶׁלֹּא בָּדְקוּ הַמַּשְׁכִּיר, וְאָמְרוּ אִשָּׁה אוֹ עֶבֶד אוֹ קָטָן (מ) אָנוּ בְּדַקְנוּהוּ, (יח) הֲרֵי אֵלּוּ נֶאֱמָנִים, [ז]וְהוּא שֶׁיִּהְא קָטָן (ט) שֶׁיֵּשׁ בּוֹ (יט) דַּעַת לִבְדֹק:

ה שם בְּגֵיא נְגִיעָה. ו שם (ע״כ) בְּגֶמָרָא. ז טור בְּשֵׁם הָרַמְבַּ״ם (שם).

תלח עַכְבָּר שֶׁנִּכְנַס לְמָקוֹם בָּדוּק וְכָבָר בְּפִיו. וּבוֹ ב׳ סְעִיפִים:

א מֵימְרָא דְּרַבָּא פְּסָחִים י׳ (ע״כ).

א [א]עַכְבָּר שֶׁנִּכְנַס לְבֵית בָּדוּק (א) וְכָבָר בְּפִיו, וְנִכְנַס אַחֲרָיו (ב) וּמָצָא פֵּרוּרִין (ג) אֲפִלּוּ כְּדֵי כָּל הַכָּבָר,

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ג [ו] וְיֵשׁ אוֹמְרִים. עַיֵּן בְּאֵר הַיטֵב. וְעַיֵּן בְּשוּ״ת חוֹת יָאִיר בְּהַשְׁמָטוֹת דַּף רס״ג מַה שֶּׁכָּתַב בְּעִנְיָן זֶה דְּנִיחָא לֵיהּ לְאֵינִישׁ כו׳, עַיֵּן שָׁם:

בְּאֵר הַיטֵב

ג (ו) וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּצָרִיךְ לְהַחֲזִיר: וְהַב״ח (ס״ג) פָּסַק כְּדַעָה רִאשׁוֹנָה דְּאֵין לְהוֹצִיא מְמוֹן מִיַּד מַחֲזִיק. עַיֵּן בְּתְשׁוּבַת שַׁעַר אֶפְרַיִם סִימָן ב׳, וְעַיֵּן בְּפְרִי חָדָשׁ וּבְרַח יַעֲקֹב (סק״י): ד (ז) שֶׁהֶחְזִיק שֶׁלֹּא בְּדָקוּ. מִשְׁמַע דְּוַקָא כְּהַאי גַּוְנָא שֶׁהוּא בְּחֶזְקַת שֶׁאֵינוֹ בָּדוּק, אֲבָל אִם הוּא מֻחְזָק שֶׁיֵּשׁ בּוֹ וַדַּאי חָמֵץ וְאָמְרוּ אָנוּ בְּדַקְנוּהוּ וּבְעַרְנוּ, אֲפִלּוּ בְּוַדַּאי חָמֵץ נֶאֱמָנִים, וְנִסְתַּלֵּק בָּזֶה תְּמִיהַת הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ח) עַל רַמ״א (יו״ד סי׳ קכו ס״ג) עַיֵּן שָׁם. חק יַעֲקֹב (ס״ק יא). [וּבְסֵפֶר אֲלִיָּה רַבָּה (סק״ט) הוֹכִיחַ, דַּאֲפִלּוּ בְּוַדַּאי חָמֵץ נֶאֱמָנִים, עַיֵּן שָׁם]: (מ) אָנוּ בְּדַקְנוּהוּ. עַיֵּן לְעֵיל סִימָן תל״ב סָעִיף קָטָן ו׳ כְּתַבְתִּי דִּלְכְתְחִלָּה אֵין לִסְמֹךְ אֶלָּא אֲאֲנָשִׁים בְּנֵי מִצְוֹת: (ט) שֶׁיֵּשׁ בּוֹ דַּעַת. הֵיינוּ שֶׁהִגִּיעַ לְחִנּוּךְ:

בְּאוּר הֲלָכָה

בְּאֶמֶת זֶה אֵינוֹ מֻכְרָח, דִּלְכְתְּחִלָּה צָרִיךְ לִשְׁאל עַל זֶה, פֶּן לא קָיֵם כְּדִין, דּוּמְיָא דְּשִׁעוּרִיךְ לִשְׁאֲלוֹ עַל הַבְּדִיקָה אִי שְׁחָקָתוּ בָּדוּק מִן הַדִּין. וּמִכָּל מָקוֹם **בְּדִיעֲבַד אִם לא שְׁאֲלוּ עַל הַבְּטוּל וְלִיתָה עוֹד קָמָן דְּלִישְׁיְלֵהּ, נִרְאֶה דְּיָכוֹל לִסְמךְ וְלוֹמַר דְּמִסְתְּמָא בְּטְלוּ** וְכַנַּ״ל, וְכֵיוָן שֶׁבְּדַק, תּוּ הַבְּטוּל הֲוֵי מִדְּבָקָנָן, וּכְמוֹ שֶׁכָּתַב הָרַ״ן בְּרֵישׁ פֶּרֶק קַמָּא (א. ד״ה אלא), וְיֵשׁ לִסְמךְ לְהָקֵל. וּלְהָכִי לא הִזְכִּיר הַמְחַבֵּר הַשְּׁאֵלָה עַל הַבְּטוּל, מְשׁוּם דְּאֵינוֹ כָּל כָּךְ לְעִכּוּבָא וְכַנַּ״ל:

* **וּמְבַטְּלוֹ וְכוּ׳.** דִּבְגְמָרָא (ד:) הוּא בְּצֵיָא דְּלא אִפְּשָׁטָא לְעִנְיַן בְּדִיקָה, וּלְהָכִי כָּתַב הָרא״ש (פ״א סי׳ ב) דְּיַכוֹל בְּלִבּוֹ כְּדֵי שֶׁיֵּצֵא יְדֵי חוֹבָתוֹ מִדְּאוֹרַיְתָא, דְּתוּ הֲוֵי הַבְּדִיקָה רַק מִדְּבָקָנָן, וְסוֹמְכִין לְהָקֵל בְּסִפְקָא. וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (א״א סק״ד ומש״ז סק״ג) שֶׁמְּפַקְפֵּק לְעִנְיַן בְּטוּל, אֲכָן בֶּאֱמֶת נִמְצָא זֶה עוֹד גַּם בְּחִדּוּשֵׁי מַהֲרַ״ם חֲלַאוָא (ד: ד״ה ביון) וּבְרַבֵּנוּ מְנוֹחַ (פ״ב הי״ח, ע״י״ש):

* **בְּלִבּוֹ.** [א]**הִנֵּה יְדוּעַ שֶׁיֵּשׁ דַּעוֹת אִי בְּטוּל סָגִי בְּלֵב אוֹ דִּוקָא בְּפֶה, וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הַגְּרַ״א שֶׁהִסְכִּים לְהֲלָכָה בִּלְשׁוֹן הַמְחַבֵּר דִּבְלֵב סָגִי:**

ג * **וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּצָרִיךְ לְהַחֲזִיר וְכוּ׳.** עַיֵּן בְּפְרִי חָדָשׁ שֶׁכָּתַב דְּהַמְחַבֵּר בְּמַמּוֹנוֹ, וְאָמְרִינַן דְּאַפְּלוּ הֲוָה יָדַע שֶׁאֵין הַבַּיִת בָּדוּק וְהוּא מָקוֹם שֶׁדַּרְכּוֹ לִשְׁכֹּר לִבְדֹק, אֲפִלּוּ הָכִי הָיָה קוֹנֶה הַבַּיִת, וּמַה שֶּׁהוּא מְצַוֵּחַ עַתָּה (טו) הוּא מֵחֲמַת דְּבָר אַחֵר, דְּאַשְׁכַּח בֵּיתָא דְּשַׁפִּירָא מִזֶּה וְכִי הַאי גַּוְנָא: (יג) **שֶׁהֲרֵי מְצָוָה הוּא עוֹשֶׂה.** וּלְדַעָה זוֹ (טז) אֵין צָרִיךְ הַמַּשְׁכִּיר לְהַחֲזִיר לוֹ הַדָּמִים שֶׁהוֹצִיא בְּעַד הַבְּדִיקָה, שֶׁהֲרֵי לא הָיָה לַמַּשְׁכִּיר כְּלָל, דְּמִצְוָה בִּלְחוּדֵהּ הוּא דְּרָמְיָא עֲלֵיהּ וְלֵיכָּא חִיּוּבָא דְּמָמוֹנָא עֲלֵיהּ כְּלָל [ר״ן (א: ד״ה המשכיר וכו׳ בחזקת)]: (יד) **וְיֵשׁ אוֹמְרִים דְּצָרִיךְ לְהַחֲזִיר וְכוּ׳.** הֵינוּ בְּמָקוֹם שֶׁבּוֹדְקִין בְּשָׂכָר וְהוֹצִיא מָעוֹת עַל זֶה. וְגַם לְדַעָה זוֹ לא הֲוֵי מִקַּח טָעוּת אֲפִלּוּ כְּשֶׁהִתְנָה בְּהַדְיָא שֶׁיִּהְא בָּדוּק וְאֵינוֹ בָּדוּק, אֶלָּא דִּסְבִירָא לֵהּ דְּאַף שֶׁדַּעְתּוֹ הָיָה שֶׁאֲפִלּוּ אִם לא יִהְיֶה בָּדוּק לא יִתְבַּטֵּל הַמֶּקַח, מִכָּל מָקוֹם לא הָיָה בְּדַעְתּוֹ לִמְחל עַל הַמָּעוֹת שֶׁיּוֹצִיא עַל הַבְּדִיקָה: (טו) **הוֹאִיל וְהִתְנָה וְכוּ׳.** אֲכָל (יז) בְּסִתָּמָא, אַף בְּשָׁכְרוֹ בְּיוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר שֶׁחֻזְקָתוֹ בָּדוּק וְאֵינוֹ בָּדוּק, אֵינוֹ צָרִיךְ לְשַׁלֵּם לוֹ. וּלְדִינָא, פְּסָקוּ (יח) הָאַחֲרוֹנִים כְּדַעָה קַמַּיְתָא דִּכְכָל גַּוְנֵי אֵינוֹ צָרִיךְ לְשַׁלֵּם לוֹ, דְּיָכוֹל לוֹמַר לוֹ קִים לִי כְּדַעָה זוֹ, וְהַמּוֹצִיא מֻחֲזָק עָלָיו הָרְאָיָה: ד (טז) **בַּיִת וְכוּ׳.** קַאֵי אַדְּלְעֵיל שֶׁהִשְׁכִּירוֹ לְאַחֵר שֶׁכְּבָר נִכְנַס יוֹם אַרְבָּעָה עָשָׂר דְּהַחִיּוּב עַל הַמַּשְׁכִּיר לִבְדֹּק, אֶלָּא שֶׁיִּדּוֹעַ לָנוּ שֶׁלֹּא בָּדַק כְּגוֹן שֶׁהָלַךְ לְדֶרֶךְ וְאֵינוֹ בָּעִיר, וְאָמְרוּ (יט) אֶחָד מִבְּנֵי בֵּיתוֹ כְּגוֹן עֶבֶד אוֹ אִשָּׁה אוֹ קָטָן שֶׁהֵם בְּדָקוּהוּ, נֶאֱמָנִים, וְאֵין צָרִיךְ הַשּׁוֹכֵר שׁוּב לִבְדֹּק. וְהַטַּעַם מִשּׁוּם (כ) דִּבְדִיקַת חָמֵץ דַּרְבָּנָן, דִּמִן הַתּוֹרָה בְּבִטּוּל סַגִּי, וְעַל כֵּן הָאֱמִינוּם חֲכָמִים גַּם לְאַלּוּ. וּלְפִי זֶה אֵין לְהָקֵל בָּזֶה אֶלָּא קֹדֶם שֶׁהִגִּיעַ שָׁעָה שִׁשִּׁית שֶׁיְּכוֹל הַשּׁוֹכֵר לְבַטֵּל, (כא) אֲבָל לְאַחַר שֶׁהִגִּיעַ שָׁעָה שִׁשִּׁית שֶׁאֵין בְּיָדוֹ לְבַטֵּל, שׁוּב אֵין לִסְמךְ עַל אֵלּוּ וְצָרִיךְ לִבְדֹּק: (יז) שֶׁהֶחְזִיק שֶׁלֹּא בְּדָקוּ. וַאֲפִלּוּ הָיָה שָׁם וַדַּאי חָמֵץ, (כב) גַּם כֵּן נֶאֱמָנִים אֵלּוּ שֶׁאָמְרוּ שֶׁבָּדְקוּ וּבִעֲרוּ אוֹתָם: (יח) הֲרֵי אֵלּוּ נֶאֱמָנִים. וְאַף דִּבְדִיעֲבַד אִם אָמְרוּ שֶׁבָּדְקוּ אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִבְדֹּק, מִכָּל מָקוֹם לְכַתְּחִלָּה (כג) אֵין נָכוֹן לְצַוּוֹת לְאֵלּוּ לִבְדֹּק, שֶׁהַבְּדִיקָה יֵשׁ בָּהּ טֹרַח גָּדוֹל וְיֵשׁ לָחוּשׁ שֶׁמָּא יִתְעַצְּלוּ: (יט) דַּעַת. הֵינוּ (כד) שֶׁהִגִּיעַ לְחִנּוּךְ:

א (א) **וְכָבָר בְּפִיו וְכוּ׳.** וַאֲפִלּוּ (ב) אִם הָיָה הַכָּבָר קָטָן שֶׁיּוֹכַל עַכְבָּר לְאָכְלוֹ, וַאֲפִלּוּ בְּטֵל הֶחָמֵץ, אֲפִלּוּ הָכִי לא תְּלִינַן לְקֻלָּא מִשּׁוּם דְּרַבָּנָן, מִשּׁוּם דְּיֵשׁ לְחוּשׁ עַכְבָּר לְאָכְלוֹ, וַאֲפִלּוּ בְּטֵל הֶחָמֵץ, אֲפִלּוּ הָכִי לא תְּלִינַן לְקֻלָּא מִשּׁוּם דְּיֵשׁ לְחוּשׁ סְפֵקָא דְּרַבָּנָן, מִשּׁוּם דְּבְוַדַּאי חָמֵץ לְכוּלֵי עָלְמָא אֵין צָרִיךְ בְּדִיקָה, דְּתָלִינַן דְּזָהוּ הַכָּבָר שֶׁהִכְנִיס הָעַכְבָּר. וְדַוְקָא בְּבֵטֵל, (ג) אֲבָל בְּלֹא בְּטֵל דְּהוּא מִלְּתָא דְּאוֹרַיְתָא לא תְּלִינַן אִם מָצָא כָּבָר שָׁלֵם אֵין צָרִיךְ בְּדִיקָה, דְּתָלִינַן דְּזָהוּ הַכָּבָר שֶׁהִכְנִיס הָעַכְבָּר. וְדַוְקָא בְּבֵטֵל, אִם לא שֶׁהִכִּירוּ שֶׁזֹּהוּ שֶׁנִּטַּל הָעַכְבָּר: (ג) **אֲפִלּוּ כְּדֵי כָּל הַכָּבָר.** וְכָל שֶׁכֵּן אִם הָיוּ רַק מְעַט פֵּרוּרִין לְהָקֵל, וּצְרִיכִין לִבְדֹּק עֲדַיִן כָּל הַבַּיִת, אִם לא שֶׁהִכִּירוּ שֶׁזֹּהוּ שֶׁנִּטַּל הָעַכְבָּר:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(יט) לְבוּשׁ: (כ) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד): ג (יג) הָרַ״ן (א: ד״ה המשכיר וכו׳ בחזקת). וּבְאֹפֶן זֶה פָּלְיָא הַיֵּשׁ אוֹמְרִים שֶׁכָּתַב סְמַ״ע: (יד) הָרַ״ן (שם) וְהַשְּׁתּוּקוּ הַמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ה). [ב]וְהִשְׁמַטְתִּי מִמַּנּוּ מַה שֶּׁכָּתַב אִי אָמַר לא בְּצֵינָא לְמֶעְבַּד מְצָוָה, דִּבְחִדּוּשֵׁי הָרִיטְבָ״א (ד: ד״ה המשכיר) כָּתַב בְּשֵׁם הָרַמְבַּ״ן דְּאִי אִיתֵיהּ בְּמָתָא קַיְימִינַן לֵיהּ עַל זֶה: (טו) רַשַׁ״י (שם ד״ה אלא): (מז) כֵּן כָּתַב בְּדוֹק צָרִיךְ בֵּאוּר הַגְּרַ״א הֶגְרָ״א שְׁמִצְּדָד לוֹמַר דְּמִסּוּף דִּבְרֵי הַמַּגִּיד (פ״ב הי״ח) בְּשֵׁם הָרַמְבַּ״ן מַשְׁמַע, דַּאֲפִלּוּ בִּסְתָמָא הוֹאִיל דְּחִזְקָתוֹ בָּדוּק צָרִיךְ לְשַׁלֵּם לוֹ, אֲכָן כְּעֵת שֶׁנִּדְפַּס חִדּוּשֵׁי הָרִיטְבָ״א עַל פְּסָחִים מוּכָח שָׁם בְּהָדְיָא מִפֹּה שֶׁכָּתַב שָׁם בְּאֹרֶךְ בְּשֵׁם הָרַמְבַּ״ן, דְּדַוְקָא שֶׁהִתְנָה וְלֹא בִּסְתָמָא: (יח) הַגַּ״ה. (סי״ג) וְחק יַעֲקֹב (סק״י) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ח) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: ד (יט) **כֵּן מַשְׁמַע מִתּוֹסָפוֹת עֵירוּבִין ל״א עַמּוּד ב׳ דִּבּוּר הַמַּתְחִיל כֵּאן, וְהָעִתִּיקוֹם הַגְּרַ״ז** (ס״ה). **וְכָתְבוּ שָׁם דְּאִם שָׁלַח לְמָקוֹם אַחֵר לִבְדֹּק אֵינוֹ נֶאֱמָן, אֲמַנָּם מִתּוֹסָפוֹת פְּסָחִים דַּף ד׳ עַמּוּד ב׳** (ד״ה הימנהו) **מַשְׁמַע דְּעִקַּר מַה שֶּׁהָאֱמִינוּם מְשׁוּם דִּבְדִיקַת לִבְדֹק, וְאִם כֵּן אֵין נִפְקָא מִנָּהּ. גַּם בְּחק יַעֲקֹב לְעֵיל בְּסִימָן תל״ב סָעִיף קָטָן י׳ כָּתַב דְּמַשְׁמַעוּת הָאַחֲרוֹנִים אֵינוֹ כְּתוֹסָפוֹת דְּעֵירוּבִין:** (כ) גְּמָרָא (ד:): (כא) עוֹלַת שַׁבָּת (סק״ד) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״י) וְהַגְּרַ״ז (ס״ו): (כב) כֵּן מַשְׁמַע מִמַּגֵּן אַבְרָהָם (סק״ח) וְכֵן כָּתַב הָאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ט) וְכֵן מִצְּדָד הַפְּרִי מְגַדִּים (א״א סק״ח) וְכֵן מַשְׁמַע מֵהַגְּרַ״א בֵּיאוּרָה דְּצֵיָה סִימָן קכ״ז בְּסוֹפוֹ עַיֵּן שָׁם (ס״ק לב), וּדְלֹא כְּחק יַעֲקֹב (ס״ק יא) דְּמַשְׁמִיר בָּזֶה: (כג) חק יַעֲקֹב סִימָן תל״ב סָעִיף קָטָן י׳ וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים: (כד) אַחֲרוֹנִים:

א (א) בְּ״ח (ס״א) וְחק יַעֲקֹב (סק״א) וְחק יוֹסֵף (סק״ב) וְהַגְּרַ״ז (ס״א): (ב) חק יַעֲקֹב (סק״ב) וּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״א) מִדִּבְרֵי הַטּוּר לְקַמָּן סִימָן תל״ט. **וְעַיֵּן בְּחָמֵד מֹשֶׁה** (סי׳ תלט סק״א) **דְּזוֹהוּ דַּוְקָא בְּכָבָר גָּדוֹל, אֲבָל בְּקָטָן הֲוֵי סָפֵק סְפֵקָא, וְשָׁרֵי אַף בְּלֹא בְּטֵל. מֵיהוּ הַפְּרִי מְגַדִּים** (מש״ז סוסק״א) **מְצַדֵּד לְהַחְמִיר בְּכָל עִנְיָן:**

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו״ע הרב (סי׳ תלד ס״ז) כתב שמתקנת חכמים צריך להוציא הביטול בפיו (ועי״ש בקו״א סק״ג). **ב]** ובשו״ע הרב (ס״ז) כתב שאם המשכיר אומר איני רוצה לעשות מצוה חייב השוכר לבדוק ואינו יכול לחזור ממקחו.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

(ד) צָרִיךְ לַחֲזֹר (פ) לִבְדֹּק (ה) הַבַּיִת אַחַר הַכְּפָר שֶׁהִכְנִיס, לְפִי (ו) שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ שֶׁל (ג) עַכְבָּר לְפָרֵר, וְהָנֵי פְּרוּרִין מֵעָלְמָא אֲתוּ וְלֹא מֵאוֹתוֹ כְּפָר. אֲבָל אִם תִּינוֹק נִכְנַס לְבֵית בָּדוּק וְכָבָר בְּיָדוֹ וְנִכְנַס אַחֲרָיו (ז) וּמָצָא פְּרוּרִין, אֵינוֹ צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִבְדֹּק (ג) (ח) שֶׁחֲזָקָתוֹ שֶׁאָכְלוּ, וְאֵלּוּ הַפְּרוּרִין שֶׁנָּפְלוּ מִמְּנוּ בְּשָׁעַת אֲכִילָה, (ט) שֶׁדַּרְכּוֹ הַתִּינוֹק לְפָרֵר. [ב]וְיֵשׁ אוֹמְרִים (י) שֶׁאִם אֵין בַּפְּרוּרִין כְּדֵי כָּל הַכְּפָר, (ד) (יא) צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִבְדֹּק. (דְּיֵנִי עַכְבָּר נִכְנַס וְיוֹצֵא הִשְׁמִיט הָרַב, הוֹאִיל וְלֹא שְׁכִיחִי): ב (ה) (יב) [ג]כְּזַיִת חָמֵץ לְמַעְלָה עַל הַקְּעָרָה, (יג) מְחַיְּבִים אוֹתוֹ לְהָבִיא סֵלְעָם לְהוֹרִידוֹ, מִפְּנֵי שֶׁפְּעָמִים יִפֹּל מֵהַקְּעָרָה. אֲבָל אִם הָיָה חָמֵץ (יד) בְּבוֹר, אֵין מְחַיְּבִים אוֹתוֹ לְהַעֲלוֹתוֹ, אֶלָּא (טו) מְבַטְּלוֹ בְּלִבּוֹ (טז) וְדַיּוֹ:

ב כֵּן כָּתְבוּ שָׁם הַתּוֹסָפוֹת (ד״ה מפני) וְהָרַ״ן (ה״ה ומצא) וְכֵן כָּתַב הַשּׁוּר. ג בַּגְּיָא שָׁם בַּגְּמָרָא וְלֹא נִפְשְׁטָא וְכָתַב רַמְב״ם בְּפֶרֶק ב׳ (ה״ד) דְּצָרִיךְ ד׳ לְהוֹרִידוֹ וְכוּ׳.

תלט דִּין מִי שֶׁבָּדַק וְלֹא מָצָא מִסְפַּר כְּפָרוֹת שֶׁהִנִּיחַ. וּבוֹ ד׳ סְעִיפִים:

א גְּמָרָא פְּסָחִים ט׳ (ע״ב).

א [א]תִּשְׁעָה צְבוּרִין שֶׁל מַצָּה וְאֶחָד שֶׁל חָמֵץ, (א) וּבָא עַכְבָּר (פ) וְנָטַל וְלֹא יָדְעִנוּ אִם נָטַל חָמֵץ אוֹ אִם נָטַל מַצָּה, וְנִכְנַס לְבֵית בָּדוּק, (ב) צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָדְקוֹ, (מיהו אִם הַכְּפָר קָטָן שֶׁיָּכוֹל הָעַכְבָּר לֶאֱכֹל (ג) תְּלִינַן לְהָקֵל שֶׁאָכְלוֹ וְאֵין צָרִיךְ לִבְדֹּק) (טור), (ד) שָׁפָל (ג) הַקָּבוּעַ כְּמֻחֶצָּה עַל מֻחֶצָּה.

בֵּאֵר הֵיטֵב

(פ) לְבָדֹק. אוֹתוֹ הַחֶדֶר שֶׁשָּׁם נִכְנַס. וְאִי לֹא יָדְעִנוּ לְאֵיזֶה חֶדֶר נִכְנַס; הַיְינוּ שְׁנֵי בָּתִּים רֵישׁ סִימָן תל״ט סָעִיף ב. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״א): (ג) עַכְבָּר לְפָרֵר. וְהוּא הַדִּין כֶּלֶב וְתַרְנְגוֹל. אֲחֲרוֹנִים: (ג) שְׁחֲזָקָתוֹ שֶׁאָכְלוֹ. אֲפִלּוּ לֹא בְּטָלוֹ. ב״ח (ס״א) אֶלְיָהוּ זוּטָא (סק״ב) חק יַעֲקֹב (סק״ו): (ד) צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִבְדֹּק. וְאִם יֵשׁ בּוֹ דַּעַת, נֶאֱמָן לוֹמַר שֶׁאָכְלוֹ. מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״ג): ב (ה) כְּזַיִת חָמֵץ. אֲבָל פָּחוֹת מִכְּזַיִת אֵין צָרִיךְ סֵלְעָם לְהוֹרִידוֹ, וְסָגֵי בִּבְטוּל. חק יַעֲקֹב (סק״ז):

א (פ) וְנָטַל. דַּוְקָא שֶׁנָּטַל בְּפָנָיו. וְעַיֵּן יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן ק״י סָעִיף ג׳: (ג) הַקָּבוּעַ. וְאִם נִתְעָרְבוּ הַצְּבוּרִים [זֶה] בָּזֶה, לֹא מִקְרֵי קָבוּעַ:

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

בְּוַדַּאי לֹא תְּלִינַן שֶׁאָכְלוֹ וְנָפַל מִמֶּנּוּ הַפְּרוּרִין בְּעֵת אֲכִילָתוֹ: (ד) צָרִיךְ לַחֲזֹר לִבְדֹּק וְכוּ׳. וְדַוְקָא שֶׁרְאִינוּ עַכְבָּר נִכְנַס עִם חָמֵץ, אֲבָל מָצָא סְתָם חָמֵץ בַּבַּיִת אַחַר בְּדִיקָתוֹ אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִבְדֹּק כָּל הַבַּיִת בִּשְׁבִיל זֶה [מִקּוֹר חַיִּים (חידושים סק״א)]: (ה) הַבַּיִת. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) דְּבֵית פְּרוּשׁוֹ חָדָר, וְאֵין צָרִיךְ בְּדִיקָה אֶלָּא אוֹתוֹ חָדָר שֶׁרְאִינוּ שֶׁנִּכְנַס לְשָׁם, (ג) אֲבָל שְׁאָר חֲדָרִים הַפְּתוּחִים לְאוֹתוֹ חָדָר תְּלִינַן לְהָקֵל, וְאֵין צָרִיךְ לְבָדְקָם אִם בְּטֵל הֶחָמֵץ אוֹ שֶׁהָיָה הַכְּפָר קָטָן. וְאִם לֹא יָדְעִנוּ כְּלָל לְאֵיזֶה חֶדֶר נִכְנַס, עַיֵּן סִימָן תל״ט סָעִיף ב׳ בַּהֲגָהָה וּבְמֶה שֶׁכָּתַבְנוּ שָׁם (ס״ק י״א): (ו) שֶׁאֵין דַּרְכּוֹ. (ד) וְהוּא הַדִּין כֶּלֶב אוֹ תַּרְנְגוֹל אֵין דַּרְכָּן לְפָרֵר: (ז) וּמָצָא פְּרוּרִין. וְדַוְקָא בְּאֹפֶן זֶה שֶׁמָּצָא פְּרוּרִין שֶׁרְגִילִים לַדָּבָר שֶׁאָכְלוֹ, אֲבָל לֹא מָצָא פְּרוּרִין (ה) אֵין לְתוֹלוֹת שֶׁאָכְלוֹ, דְּאֵין סָפֵק מוֹצִיא מִידֵי וַדַּאי חָמֵץ, וְצָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִבְדֹּק אוֹתוֹ חֶדֶר שֶׁרָאָה שֶׁנִּכְנַס שָׁם הַתִּינוֹק. וְדַוְקָא בְּתִינוֹק שֶׁאֵין בּוֹ דַּעַת, אֲבָל בְּיֵשׁ בּוֹ דַּעַת נֶאֱמָן לוֹמַר שֶׁאָכְלוֹ כֻּלּוֹ [מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״ג)]: (ח) שֶׁחֲזָקָתוֹ שֶׁאָכְלוֹ. וַאֲפִלּוּ (ו) לֹא בְּטָלוֹ: (ט) שֶׁדַּרְכּוֹ הַתִּינוֹק לְפָרֵר. וּלְדָעָה זוֹ אֵין נִפְקָא מִנָּה בֵּין אִם הָיוּ רַק מְעַט פְּרוּרִין (ו) בֵּין אִם הָיוּ כְּדֵי כָּל הַכְּפָר: (י) שֶׁאִם אֵין בַּפְּרוּרִין וְכוּ׳. דְּאִם לֹא כֵּן חִישִׁינַן שֶׁמָּא שִׁיֵּר הַתִּינוֹק: (יא) צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִבְדֹּק. וְהָעִקָּר (פ) כִּסְבָרָא רִאשׁוֹנָה, (ט) אַף אִם לֹא בְּטֵל וּכְבָר עָבַר הַזְּמַן שֶׁאֵין יָכוֹל לְבַטֵּל, יֵשׁ לְהַחְמִיר לַחֲזֹר וְלִבְדֹּק. כָּתַב הַמְּקוֹר חַיִּים (ביאורים סק״ב) דְּעַכּוּ״ם שֶׁנִּכְנַס עִם חָמֵץ בְּבֵית הַבְּדוּק (י) אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִבְדֹּק הַבַּיִת, דְּדַוְקָא בְּעַכְבָּר וְתִינוֹק חִישִׁינַן, שֶׁדַּרְכָּן לְהַטְמִין, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּעַכּוּ״ם אֵין דַּרְכָּן בְּכָךְ, אֶלָּא אוֹ לְאָכְלוֹ אוֹ לְהוֹלִיכוֹ לְבֵיתוֹ: ב (יב) כְּזַיִת חָמֵץ. [ג]מַשְׁמַע אֲבָל בְּפָחוֹת מִכַּזַּיִת אֵין צָרִיךְ סֵלְעָם לְהוֹרִידוֹ וְסָגֵי בִּבְטוּל [חק יַעֲקֹב (סק״ז)]. (יג) וְיֵשׁ מַקְפִּקְפִין בָּזֶה: (יג) מְחַיְּבִים אוֹתוֹ. אֲפִלּוּ נוֹדָע לוֹ קֹדֶם זְמַן אִסּוּרוֹ דְּאָז מֵהֲנֵי בְּטוּל שֶׁלֹּא יַעֲבֹר בְּכַל יְרָאֶה, אֲפִלּוּ הָכִי הַצְּרִיכוּהוּ רַבָּנָן לְהוֹרִידוֹ וּלְבַעֲרוֹ, שֶׁמָּא יִפֹּל בְּתוֹךְ הַפֶּסַח מִן הַקּוֹרָה וְיָבוֹא לְאָכְלוֹ. וְכָל שֶׁכֵּן אִם נוֹדַע לוֹ לְאַחַר זְמַן אִסּוּרוֹ וְלֹא בְּטֵל מִקֹּדֶם וְאָז שׁוּב לֹא מְהֲנֵי בְּטוּל, דְּכִוָּדַאי צָרִיךְ לְהוֹרִידוֹ וּלְבַעֲרוֹ: (יד) בְּבוֹר. אֲפִלּוּ אֵין בּוֹ מַיִם. וְאִם דַּרְכּוֹ (יג) לְהִשְׁתַּמֵּשׁ שָׁם כָּל הַשָּׁנָה, מְחֻיָּב לְהַעֲלוֹתוֹ וּלְבַעֲרוֹ: (טו) מְבַטְּלוֹ בְּלִבּוֹ וְכוּ׳. וְדַוְקָא שֶׁנָּפַל שָׁם מֵאֵלָיו דְּחִשְׁבִינַן לוֹ כְּחָמֵץ שֶׁנָּפַל עָלָיו מִפֶּלֶת, (יג) אֲבָל לְהַטְמִין בְּיָדַיִם עַל דַּעַת שֶׁיִּשָּׁאֵר שָׁם עַד אַחַר הַפֶּסַח אָסוּר, וַאֲפִלּוּ בְּטוּל לֹא יוֹעִיל, אֶלָּא צָרִיךְ לְהוֹצִיא וּלְבַעֲרוֹ בְּי״ד: (טז) וְדַיּוֹ. וְאִם נוֹדַע לוֹ אַחַר זְמַן אִסּוּרוֹ (יד) דְּאָז לֹא מְהֲנֵי בְּטוּל, צָרִיךְ לְהוֹצִיאוֹ וּלְבַעֲרוֹ:

א (א) וּבָא עַכְבָּר וְנָטַל וְכוּ׳. הַשַּׁעַם שֶׁכָּל קָבוּעַ כְּמֻחֶצָּה עַל מֻחֶצָּה דָּמֵי. (פ) וְדַוְקָא שֶׁנָּטַל הָעַכְבָּר בְּפָנָיו מִמְּקוֹם קְבִיעוּת, דְּאִי נָטְלוֹ הָעַכְבָּר שֶׁלֹּא בְּפָנָיו, הֲרֵי דִּינוֹ כְּאִלּוּ פֵּרֵשׁ שֶׁלֹּא בְּפָנָיו דְּאָמְרִינַן כָּל דְּפָרֵישׁ מְרַבָּא פָּרֵישׁ: (ב) צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָדְקוֹ. מִדְּסָתַם הַמְחַבֵּר (ג) מַשְׁמַע דַּאֲפִלּוּ כְּבָר בְּטֵל הֶחָמֵץ דְּתוֹ הֲרֵי בְּדִיקָה מִדְּרַבָּנָן בָּזֶה לֹא אָמְרִינַן בָּזֶה סָפֵק דְּרַבָּנָן לְקֻלָּא. וְהַשַּׁעַם לָזֶה מִשּׁוּם דְּתִחְלַת תַּקָּנָתָם הָיָה בִּבְדִיקָה עַל הַסָּפֵק, לָכֵן הֶחְמִירוּ בְּסָפֵקוֹ יוֹתֵר מִשֶּׁאָר סְפֵקוֹת שֶׁל דִּבְרֵיהֶם: (ג) תְּלִינַן לְהָקֵל. דְּהָוֵי סָפֵק סְפֵקָא, שֶׁמָּא נָטַל מַצָּה, וְאִם תִּמְצֵי לוֹמַר חָמֵץ שֶׁמָּא אָכְלוֹ, וְאֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וְלִבְדֹּק הַבַּיִת אֲפִלּוּ אִם עֲדַיִן לֹא בְּטָלוֹ. וְיֵשׁ דֵּעוֹת בָּאַחֲרוֹנִים אִם גַּם הַמְחַבֵּר מוֹדֶה לָזֶה אוֹ לֹא, וּלְדִינָא יֵשׁ לִסְמֹךְ עַל הַכְּרָעַת הָרַמְ״א, [ג]וּכְפָרְטוּת כְּשֶׁבְּטָלוֹ [חק יַעֲקֹב (סק״ג)]. וְעַיֵּן בְּפְרִי מְגַדִּים (משז״ז סק״ב) שֶׁכָּתַב דִּלְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי מְהֲנֵי בְּטוּל וְלֹא לִסְמֹךְ עַל סָפֵק סְפֵקָא לְבַד: (ד) שָׁפָל קָבוּעַ וְכוּ׳. וְאִם נִתְעָרְבוּ הַצְּבוּרִים [זֶה] בָּזֶה, (ג) תּוֹ לֹא מִקְרֵי קָבוּעַ כֵּיוָן שֶׁאֵינוֹ עוֹמֵד

בְּאוּר הַלָּכָה

וְגַם הַגְּ״ה לֹא מִירֵי כִּי אִם בְּסִתְמָא, אוֹ שֶׁאָמַר הַמַּשְׁכִּיר שֶׁהוּא בָּדוּק וְהַשּׁוֹכֵר שָׁתַק, אֲבָל אִם הִתְנָה הַשּׁוֹכֵר עִמּוֹ בְּהַדְיָא עַל מְנָת שֶׁיְּהֵא בָּדוּק, הֲוֵי בְּשׁוּל מֻקֶּצֶת לְכַלֵּי עַלְמָא. וּמַה שֶּׁכָּתַב בְּהַגְ״ה שֶׁהוּא מִדִּבְרֵי הָרַב הַמַּגִּיד בְּשֵׁם הָרַמְב״ן הוֹאִיל וְהִתְנָה עִמּוֹ בְּהַדְיָא, לְאוֹ דַּוְקָא קָאָמַר, אֶלָּא רוֹצֶה לוֹמַר שֶׁהַמַּשְׁכִּיר אָמַר שֶׁהוּא בָּדוּק, וּמִסְתָּמָא גַּם דַּעַת הַשּׁוֹכֵר הָיָה בְּאֹפֶן זֶה לַעֲשׂוֹת, וְהִנֵּה כֵּנִּוי זֶה לְחִדּוּשֵׁי מוֹהֲרַ״ם חַלַאוָוא (שם ד״ה אבעי״א) שֶׁהָיָה מַתַּלְמִידֵי הָרַשְׁבָּ״א) שֶׁכָּתַב בְּהַדְיָא כִּדְבָרָיו לְדִינָא. אָכֵן בְּפֵרוּשׁ דִּבְרֵי הָרַמְבַּ״ן שֶׁהַעְתִּיק הָרַב הַמַּגִּיד רְאִיתִי בְּחִדּוּשֵׁי הָרִיטְבָּ״א (שם ד״ה המשכיר) (שֶׁהַעְתִּיק שָׁם גַּם כֵּן דִּבְרֵי הָרַמְבַּ״ן בְּאֹרֶךְ) שֶׁהָרַמְבַּ״ן מְפָרֵשׁ הַסּוּגְיָא בְּהִתְנָה הַשּׁוֹכֵר, וַאֲפִלּוּ הָכִי לֹא הֲוֵי מִקַּח טָעוּת דְּאָמְרִינַן דְּאֵין זֶה קְפִידָא גְּמִירָא, הוֹאִיל וְהוּא מִלְּתָא דְּמִצְוָה וּלְבַסּוֹף מְשַׁלֵּם לוֹ, עַיֵּן שָׁם. שׁוּב מָצָאתִי בְּמִקּוֹר חַיִּים (בִּיאוּרִים סק״ז) שֶׁכָּתַב בְּפִשִׁיטוּת דְּהָעִקָּר לְדִינָא כְּפְרִי חָדָשׁ דְּאִם הִתְנָה תְּנַאי גָּמוּר הֲוֵי בְּטוּל מִקָּח, [א]וְעַל כֵּן צָרִיךְ עִיּוּן לְדִינָא:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

(ג) וְכֵן כָּתַב הַמְּקוֹר חַיִּים (בִּיאוּרִים סק״א) וְהַגְּרַ״ז (ס״ב), דְּלֹא כְּחק יַעֲקֹב (סק״ג): (ד) ב״ח (ס״א) וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) בְּשֵׁם רוֹקֵחַ (סי׳ רסו אות ט): (ה) ט״ז (סק״ב): (ו) אֲחֲרוֹנִים: (ז) כֵּן כָּתַב הַבַּיִת יוֹסֵף (ד״ה ומש״כ רבינו אבל) בְּמַסְקָנָתוֹ: (פ) אֶלְיָה רַבָּה (סק״ג) בְּשֵׁם נַחֲלַת צְבִי (סק״א) וּפְרִי חָדָשׁ: (פ) הַגְּרַ״ז (ס״ה): (י) וְהֵשִׁיג עַל הַט״ז (סק״ג) שְׁכָּתַב בְּהֶפְכּוֹ: ב (יא) עַיֵּן פְּרִי מְגַדִּים (משז״ז סק״ד) וְשַׁלְחָן עָרוּךְ הַגְּרַ״ז (קו״א סק״ח). וּמֵהֲשַׁלְחָן עָרוּךְ אֵין רְאָיָה, דְּאִפְשָׁר דְּמִשּׁוּם סְיָפָא נָקֵט: (יב) הַגְּרַ״ז (סי״א) וּפְשׁוּט: (יג) אֲחֲרוֹנִים: (יד) וְדַוְקָא כְּשֶׁלֹּא בְּטֵל חֲמֵצוֹ מִקֹּדֶם, אֲבָל אִם בְּטֵל בְּזְמַנּוֹ כְּגוֹן מְהֵנֵי אָף לָזֶה, אַף דְּאָז לֹא יָדַע מִזֶּה [טַ״ז (סק״ה)]:

א (פ) מִגֵּן אַבְרָהָם (סק״א) וּשְׁאָרֵי אֲחֲרוֹנִים: (ג) כֵּן מַשְׁמַע בְּלִבּוּשׁ וְכֵן כָּתְבוּ שְׁאָרֵי אֲחֲרוֹנִים: (ג) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ד) וּשְׁאָרֵי אֲחֲרוֹנִים:

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו״ע הרב (ס״ז) פירש שמחלוקת השולחן ערוך והרמ״א היא בהתנה עמו בהדיא, וזה לשונו: המשכיר בית לחבירו בחזקת בדוק, דהיינו שהתנה עמו בפירוש על מנת שהוא בדוק, ונמצא שאינו בדוק וכו׳. **ב]** בשו״ע הרב (ס״א) העתיק דברי השולחן ערוך כלשונו דכזית חמץ למעלה על הקורה וכו׳, ובקונטרס אחרון (סק״ב) כתב שלא פירש להדיא שבפחות מכזית אין צריך משום שצריך עיון מנין לו להרמב״ם לחלק, והביא גם מהחק יעקב שכתב דלאו דוקא כזית. **ג]** וכן פסק בשו״ע הרב (ס״א) שיש לסמוך על דעת הרמ״א אם כבר ביטל או שעדיין יכול לבטל.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah